

Ελληνική Ψυχολογική Εταιρεία Hellenic Psychological Society

Χαιρετισμός προέδρου ΕΛΨΕ

Αγαπητές και Αγαπητοί συνάδελφοι,

“Κρατάτε στα χέρια σας” (έτσι δεν συνηθίζαμε να λέμε, όταν όλα ήταν έντυπα;) το νέο τεύχος του Ενημερωτικού Δελτίου της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας. Το νέο τεύχος του ΝΕΟΥ Ενημερωτικού Δελτίου, το οποίο έχετε ήδη δει αισθητικώς ανανεωμένο, αλλά και το οποίο, όπως θα δείτε και θα διαβάσετε, περιλαμβάνει, εκτός από τα νέα των Κλάδων, υλικό που, όλοι στο Διοικητικό Συμβούλιο το πιστεύουμε, προχωρά ακόμη παραπέρα την προσπάθεια αναβάθμισης του Δελτίου. Θα διαβάσετε τις λεπτομέρειες στο σημείωμα των υπεύθυνων σύνταξης, συναδέλφων Κλεοπάτρας Διακογιώργη και Νίκου Μακρή, τους οποίους θα ήθελα να ευχαριστήσω ιδιαίτερα για την προσπάθειά τους προς την κατεύθυνση της ανανέωσης και του εκσυγχρονισμού του Ενημερωτικού Δελτίου.

Μετά την οικονομική τακτοποίηση της Εταιρείας (για την οποία είμαστε ιδιαίτερα υπερήφανοι), το Διοικητικό Συμβούλιο έχει θέσει ως στόχο να εκσυγχρονίσει την Εταιρεία, φέρνοντάς την όσο περισσότερο μπορεί κοντά στην τρέχουσα διεθνή μορφή και πρακτική μιας μεγάλης επιστημονικής εταιρείας. Έχετε ήδη δει την νέα ιστοσελίδα της ΕΛΨΕ (elpse.com) και, είμαι βέβαιος, έχετε ανταποκριθεί στο κάλεσμα για να εγγραφείτε σε αυτήν. Η ιστοσελίδα, το νέο ενημερωτικό δελτίο και μερικές ακόμη αλλαγές -που όμως δεν θα σας αποκαλύψω ακόμη- αποτυπώνουν την νέα μορφή της Εταιρείας και την προσπάθεια αυτού του Διοικητικού Συμβουλίου για ανανέωση. Όμως, συνάδελφοι, το ξέρουμε όλοι, οι προσπάθειες αποδίδουν όταν είναι συλλογικές. Σας προσκαλώ λοιπόν να αγκαλιάσετε την Εταιρεία με την ενεργό συμμετοχή σας στις δραστηριότητές της, είτε αυτές είναι δραστηριότητες των Κλάδων είτε του Διοικητικού Συμβουλίου. Γιατί, τελικά, η ΕΛΨΕ είμαστε εμείς. Όλοι, μαζί.

Ο Πρόεδρος

Σε αυτό το τεύχος

- Χαιρετισμός προέδρου ΕΛΨΕ	1
- Σημείωμα Υπευθύνων Σύνταξης	2
- ΝΕΑ ΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ	3
• Γνωστική Ψυχολογία	3
• Διαπολιτισμική Ψυχολογία	4
• Κοινωνική Ψυχολογία	4
• Συμβουλευτική Ψυχολογία	5
• Σχολική Ψυχολογία	6
• Νευροψυχολογία	7
• Πολιτική Ψυχολογία	7
• Οργανωτική Ψυχολογία	8
• Αναπτυξιακή Ψυχολογία	8
• Ψυχολογία των Μέσων & Τεχνολογία	9
• Ψυχολογία της Προσωπικότητας	9
• Κλινική Ψυχολογία και Ψυχολογία της Υγείας	10
- Διερεύνηση των ψυχολογικών επιδράσεων της οικονομικής κρίσης Μ. Ντάβου, Παν/μιο Αθηνών	11

Η Έκδοση

Υπεύθυνοι Σύνταξης:
Κλεοπάτρα Διακογιώργη
kdiakogiorgi@upatras.gr
Νίκος Μακρή
nmakris@eled.duth.gr

Επισκεφθείτε την Ιστοσελίδα της ΕΛΨΕ
στη διεύθυνση: <http://www.elpse.gr/>

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Μετά από απόφαση του Δ.Σ της ΕΛΨΕ, στο Ενημερωτικό Δελτίο της Εταιρείας θα δημοσιεύονται μόνο πληροφορίες οι οποίες αφορούν στις επιστημονικές δραστηριότητες των Κλάδων της Εταιρείας (οργάνωση συνεδρίων, ημερίδων, συμποσίων, δημοσιεύσεις, εκδόσεις των κλάδων). Οι σχετικές πληροφορίες θα αποστέλλονται, μετά από σχετική πρόσκληση, από τους συντονιστές των Κλάδων στους υπεύθυνους σύνταξης του Δελτίου. Η ευθύνη για την ακρίβεια των πληροφοριών που δημοσιεύονται εναπόκειται στους αποστέλλοντες. Οι συντάκτες διατηρούν το δικαίωμα φραστικής σύντμησης, σύνοψης και αλλαγής του ύφους στις ανακοινώσεις προκειμένου αυτές να εναρμονίζονται με το σύνολο.

Σημείωμα Υπευθύνων Σύνταξης

Το παρόν τεύχος του Ενημερωτικού δελτίου της Εταιρείας περιλαμβάνει πληροφορίες για τις πρόσφατες δραστηριότητες των Κλάδων της Εταιρείας, τις δημοσιεύσεις οι οποίες έχουν πραγματοποιηθεί υπό την αιγίδα των κλάδων, αλλά και τις διακρίσεις μελών των κλάδων. Οι πληροφορίες αυτές δείχνουν, για άλλη μια φορά, όχι μόνο τον ενεργό ρόλο της Εταιρείας, ο οποίος φυσικά αντανακλά τον ενεργό ρόλο των μελών της αλλά -και αυτό είναι το ενδιαφέρον- ότι η αναγνώριση αυτού του ρόλου έρχεται, πολύ συχνά από το διεθνή χώρο. Η διαπίστωση αυτή ήρθε στο νου μας καθώς επεξεργαζόμασταν τις πληροφορίες οι οποίες επρόκειτο να ενταχθούν στο παρόν τεύχος. Θεωρήσαμε, λοιπόν, σκόπιμο να κάνουμε αναφορά σε αυτήν τη διαπίστωση, στο εισαγωγικό αυτό σημείωμα, όχι ως αυτο-επιβράβευση, αλλά για να ενισχυθεί το αίσθημα ότι τα επιτεύγματα, μικρά ή μεγάλα, είναι δυνατά ακόμη και σε περιόδους κρίσης.

Εκτός, από τις πληροφορίες για τις δραστηριότητες των κλάδων της Εταιρείας και των μελών της, οι οποίες άλλωστε αποτελούν τον βασικό κορμό κάθε Ενημερωτικού Δελτίου της Εταιρείας, στο τεύχος αυτό έχουμε τη χαρά να εγκαινιάζουμε μία νέα στήλη την οποία είχαμε προαναγγείλει στο προηγούμενο τεύχος του Δελτίου. Πρόκειται για τη στήλη η οποία παρέχει τη δυνατότητα σε συναδέλφους μας να απευθυνθούν στο ευρύτερο κοινό, με έναν τρόπο πιο προσιτό αλλά πάντα επιστημονικό, για να συζητήσουν δεδομένα της ψυχολογικής έρευνας που αυτή τη στιγμή γίνεται στη χώρα μας. Η μεγάλη συμμετοχή ατόμων που δεν είναι, κατ' ανάγκην, ειδικοί στις δραστηριότητες των Κλάδων της Εταιρείας δείχνει ότι κάτι τέτοιο είναι πια μια αναγκαϊότητα και σίγουρα εμείς, μέλη αυτής της επιστημονικής κοινότητας, πρέπει να ανταποκριθούμε σε αυτήν. Προς αυτή την κατεύθυνση μεγάλη είναι η συμβολή της ανάρτησης του Ενημερωτικού Δελτίου στη νέα ιστοσελίδα της Εταιρείας.

Η στήλη αυτή εγκαινιάζεται με ένα κείμενο της συναδέλφου Μπετίνας Ντάβου στο οποίο περιγράφονται ευρήματα ενός ερευνητικού προγράμματος πάνω στις ψυχολογικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης και το ρόλο των ΜΜΕ στη διαμόρφωση συναισθηματικής ατμόσφαιρας στην περίοδο της οικονομικής κρίσης. Ευχαριστούμε θερμά την Μπετίνα Ντάβου για την παραχώρηση του κειμένου.

Ελπίζουμε και ευχόμαστε ότι η στήλη αυτή θα εμφανίζεται σταθερά στα επόμενα τεύχη του Δελτίου της Εταιρείας. Όμως, για αυτό, απαραίτητη είναι η συνδρομή των μελών της εταιρίας. Καλούμε, λοιπόν, για άλλη μια φορά, τους συναδέλφους να καταθέσουν το κείμενό τους στους υπεύθυνους σύνταξης του δελτίου. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία υποβολής των κειμένων εμφανίζονται στη σχετική πρόσκληση στη σελ. 12 του παρόντος δελτίου.

Οι υπεύθυνοι σύνταξης του δελτίου

Συντονιστές: Ελισάβετ Χρυσόχου και Ιωάννης Δημάκος

Δραστηριότητες

Ο Κλάδος Γνωστικής Ψυχολογίας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας (ΕΛ.Ψ.Ε.) και το Τμήμα Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών διοργάνωσαν το 4ο Πανελλήνιο Συνέδριο Γνωστικής Ψυχολογίας (www.gnostiki2016.gr) με τίτλο «60 χρόνια Γνωστική Ψυχολογία».

Το 2016 συμπληρώνονται 60 χρόνια από την πραγματοποίηση επιστημονικού συμποσίου από το Special Interest Group in Information Theory στο Τεχνολογικό Ινστιτούτο της Μασαχουσέτης τον Σεπτέμβριο του 1956, χρονιά που γι' αυτόν το λόγο θεωρείται, από πολλούς, το γενέθλιο έτος της Γνωστικής Ψυχολογίας.

Η Οργανωτική Επιτροπή του 4ου Πανελλήνιου Συνεδρίου Γνωστικής Ψυχολογίας είχε στόχο το συνέδριο αυτό να παίξει έναν παρόμοιο ρόλο με αυτόν του συμποσίου στο MIT: να φιλοξενήσει την ελληνική επιστημονική κοινότητα που ασχολείται με τη μελέτη του νου, των γνωστικών διεργασιών και των εφαρμογών της βασικής έρευνας σε άλλους σχετικούς τομείς, να αποτυπώσει την επιστημονική έρευνα που πραγματοποιείται σήμερα στην Ελλάδα στη συγκεκριμένη περιοχή, καθώς και να συμβάλει στη διεπιστημονική συνεργασία και στο διάλογο.

Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών από 14-16 Απριλίου 2016. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής ήταν ο επίκ. καθηγητής Πέτρος Ρούσσος και Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής η καθηγήτρια Μπετίνα Ντάβου.

Προσκεκλημένοι ομιλητές ήταν η καθηγήτρια Αναστασία Ευκλείδη (ΑΠΘ) και οι καθηγητές Masud Husain (University College London) και Manuel Carreiras (Basque Center on Cognition, Brain and Language). Στο συνέδριο προγραμματίστηκε ειδική τιμητική συνεδρία εις μνήμην του καθηγητή Glyn Humphreys, στην οποία μίλησε ο καθηγητής Masud Husain.

Διακρίσεις μελών

Η Καθηγήτρια του ΕΚΠΑ, Μπετίνα Ντάβου προσκλήθηκε από το Hellenic Observatory του European Institute του London School of Economics για την παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας που εκπονήθηκε στο Εργαστήριο Ψυχολογικών Εφαρμογών (EMME, ΕΚΠΑ) σχετικά με τις ψυχολογικές επιπτώσεις της κρίσης:

http://www.lse.ac.uk/europeanInstitute/research/hellenicObservatory/Events/seminars/2015-16/Bettina%20Davou_27-10-2015.aspx

Συντονίστριες: Ντόνα Παπαστυλιανού και Αικατερίνη Γκαρή

Δραστηριότητες/Διακρίσεις Μελών

1. Η Ξένια Χρυσοχόου, Καθηγήτρια Κοινωνικής και Πολιτικής Ψυχολογίας στο Τμήμα Ψυχολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου ήταν κεντρική ομιλήτρια στο συνέδριο Intercultural Horizons: Identities, Relationships and Language in Migration που πραγματοποιήθηκε στο Cagliari, στις 24-27 September 2015. Ο τίτλος της ομιλίας ήταν “The Paradox of Promoting Double Identities at School”.
2. Η Άρτεμις Γιώτσα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κοινωνικής Ψυχολογίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, τιμήθηκε με την τιμητική διάκριση Untested Ideas Outstanding Book Editor Award 2014, στο πλαίσιο του 2nd International Research Conference “Exploring Untested Ideas” που διοργανώθηκε από το Αμερικανικό Ερευνητικό Ίδρυμα Untested Ideas Research Center.

Συντονιστές: Γεράσιμος Προδρομίτης και Τηλέμαχος Ιατρίδης

10ο Πανελλήνιο Συνέδριο Κοινωνικής Ψυχολογίας

Ο Κλάδος πραγματοποίησε με επιτυχία το 10ο Πανελλήνιο Συνέδριο Κοινωνικής Ψυχολογίας από τις 10 ως τις 13/12/2015 στην Παλαιοκερασιά Φθιώτιδας, με την ευγενική συνδρομή και στήριξη της τοπικής αυτοδιοίκησης. Στην έναρξη των εργασιών χαιρετισμό απηύθυνε ο Πρόεδρος της ΕΛ.Ψ.Ε. Σπύρος Τάνταρος. Το πρόγραμμα του συνεδρίου ήταν πλούσιο σε περιεχόμενο και, στην παράδοση των προηγούμενων συνεδρίων του κλάδου, οι εισηγήσεις έδωσαν αφορμή για συζήτηση σε βάθος, σε πολύ θερμή ατμόσφαιρα. Οι περιλήψεις των ανακοινώσεων μπορούν να βρεθούν στον ιστότοπο: <http://socpsy.pblogs.gr/programma.html>

Διακρίσεις μελών

- Η Ξένια Χρυσοχόου, Καθηγήτρια στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, ήταν υπεύθυνη (Section Editor) για την κοινωνική ψυχολογία στο Elsevier International Encyclopaedia for Social and Behavioural Sciences (2nd Edition 2015). Επίσης, έγινε συνυπεύθυνη σύνταξης (Associate Editor) του περιοδικού Revue Internationale de Psychologie Sociale/International Review of Social Psychology.
- Οι Αντώνης Γαρδικιώτης, Επίκουρος Καθηγητής στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, και Τηλέμαχος Ιατρίδης, Επίκουρος Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, έγιναν μέλη της Συντακτικής Επιτροπής του Revue Internationale de Psychologie Sociale/International Review of Social Psychology.

Συντονίστριες του Κλάδου: Χριστίνα Αθανασιάδου και Καλλιόπη Κουνενού

Συνέδρια

1. Ο Κλάδος εκπροσωπήθηκε στο 15ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της ΕΛ.Ψ.Ε. (Κύπρος, Μάιος 2015) με τη διοργάνωση δύο εργαστηρίων και ενός συμποσίου. Ένα εργαστήριο με θέμα τις διατροφικές διαταραχές πραγματοποίησαν οι συνάδελφοι Καλλιόπη Κουνενού και Γεώργιος Τσίτσας και ένα δεύτερο εργαστήριο πραγματοποίησε η Φιλία Ίσαρη με θέμα την αφηγηματική συμβουλευτική. Επίσης, η Μαρία Μαλικιώση-Λοΐζου οργάνωσε προσκεκλημένο συμπόσιο του Κλάδου Συμβουλευτικής Ψυχολογίας με θέμα «Μεθοδολογία έρευνας στη Συμβουλευτική Ψυχολογία».
2. Ο Κλάδος εκπροσωπήθηκε στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο του Κλάδου Κλινικής Ψυχολογίας και Ψυχολογίας της Υγείας της ΕΛ.Ψ.Ε. που διεξήχθη στην Αθήνα 4-6 Μαρτίου 2016, με τη διοργάνωση συμποσίου από την Μαρία Μαλικιώση-Λοΐζου.

Μελλοντικές δραστηριότητες

Το 6^ο Πανελλήνιο Συνέδριο του Κλάδου Συμβουλευτικής Ψυχολογίας της ΕΛ.Ψ.Ε. θα πραγματοποιηθεί στην Αθήνα 3-6 Νοεμβρίου 2016. Διοργανώνεται σε συνεργασία με τη Σχολή Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής είναι η ομότιμη καθηγήτρια Μαρία Μαλικιώση-Λοΐζου και Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής είναι η καθηγήτρια Αριάδνη Στογιαννίδου. Επίσημοι προσκεκλημένοι του συνεδρίου είναι η Rebecca L. Toporek από το Πανεπιστήμιο του San Francisco, η Rachel Tribe από το Πανεπιστήμιο East London, η Αντωνία Παπαστυλιανού από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και ο Γιώργος Κλεφτάρας από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Περισσότερες πληροφορίες για το Συνέδριο μπορείτε να αναζητήσετε στον ιστότοπο: <http://counsellingpsychology2016.gr/>

Εκδόσεις

Στο περιοδικό European Journal of Counselling Psychology εκδόθηκε ειδικό τεύχος με επιλεγμένες εργασίες που παρουσιάστηκαν στο 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο του Κλάδου στην Πάτρα, το 2014. Την επιμέλεια του τεύχους ανέλαβαν οι συνάδελφοι Στέφανος Βασιλόπουλος και Μαρία Μαλικιώση-Λοΐζου.

Διακρίσεις μελών του Κλάδου

1. Η Αριάδνη Στογιαννίδου διορίστηκε Αναπληρώτρια Πρύτανη Ακαδημαϊκών και Φοιτητικών θεμάτων στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης από τις αρχές του 2015.
2. Ο Άκης Πιοβαζολιάς είναι Associate Editor του περιοδικού European Journal of Counselling Psychology (από τον Ιανουάριο του 2014). Επίσης, διατελεί μέλος της συντακτικής επιτροπής των περιοδικών Psychotherapy & Counselling Psychology Reflections Journal (από τον Οκτώβριο του 2015) και International Journal of Psychology & Behavior Analysis (από το Νοέμβριο του 2015).
3. Ο Στέφανος Βασιλόπουλος διατελεί από το 2015 μέλος της συντακτικής επιτροπής του περιοδικού Hellenic Journal of Psychology της Ψυχολογικής Εταιρείας Βορείου Ελλάδος.
4. Η Μαρία Μαλικιώση-Λοΐζου είναι επίτιμο μέλος της Ελληνικής Εταιρείας Συμβουλευτικής από τον Μάρτιο του 2015.
5. Η Καλλιόπη Κουνενού από τον τον Οκτώβριο του 2015 έγινε μέλος της Κεντρικής Επιστημονικής Επιτροπής για θέματα διαταραχών διατροφής της Ένωσης Διαιτολόγων Διατροφολόγων Ελλάδας.

Συντονίστριες: Ειρήνη Δερμιτζάκη και Αμάντα Φιλιππάτου

Εκδηλώσεις

Το Τμήμα Ψυχολογίας και το Κέντρο Έρευνας και Εφαρμογών Σχολικής Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών διοργάνωσαν, σε συνεργασία με τον Κλάδο Σχολικής Ψυχολογίας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας, το **1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας**. Το Συνέδριο πραγματοποιήθηκε στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών στις 19-22 Νοεμβρίου 2015. Πρόεδρος του Συνεδρίου ήταν η Χρυσή Χατζηχρήστου, Καθηγήτρια Σχολικής Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Στο συνέδριο συμμετείχαν πάνω από 1000 σύνεδροι-σχολικοί ψυχολόγοι και άλλοι ειδικοί ψυχικής υγείας, ειδικοί παιδαγωγοί, μέλη ΔΕΠ των πανεπιστημίων όλης της χώρας, εκπαιδευτικοί και στελέχη εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης, προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες, μαθητές/μαθήτριες και γονείς. Στο Συνέδριο παρουσιάστηκαν οι σύγχρονες τάσεις της Σχολικής Ψυχολογίας με ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη και διασύνδεση της θεωρίας, έρευνας και καλών πρακτικών στο χώρο του σχολείου. Συζητήθηκαν σημαντικά θέματα που απασχολούν τη σχολική κοινότητα και τους γονείς των παιδιών και των εφήβων, όπως είναι οι δυσκολίες συμπεριφοράς και μάθησης, ο εκφοβισμός, η διαπολιτισμικότητα και η διαφορετικότητα, τα προγράμματα πρόληψης και παρέμβασης, η στήριξη των μελών της σχολικής κοινότητας κατά τη διάρκεια της οικονομικής ύφεσης και η διαχείριση κρίσεων στη σχολική κοινότητα, ο πολυδιάστατος ρόλος του/της σχολικού ψυχολόγου και η παροχή συμβουλευτικών και ψυχολογικών υπηρεσιών στη σχολική κοινότητα, ο πολυδιάστατος ρόλος των εκπαιδευτικών, η συνεργασία σχολείου-οικογένειας και η διασύνδεση σχολείων, φορέων και πανεπιστημίων.

Προσκεκλημένοι ομιλητές του Συνεδρίου ήταν οι καθηγητές Shane Jimerson από το University of California (τίτλος ομιλίας: «School psychologists as advocates: The confluence of science, practice, and policy») και Stephen Brock από το California State University (τίτλος ομιλίας: «Enhancing student success: Promoting mental health in the school setting») οι οποίοι αναφέρθηκαν στην προαγωγή της ψυχικής υγείας και στο ρόλο του σχολικού ψυχολόγου στο πλαίσιο του σχολείου. Κατά την Τελετή Έναρξης του Συνεδρίου πραγματοποιήθηκε προσκεκλημένη ομιλία του Αναπληρωτή Καθηγητή Ιστορί-

ας της Τέχνης του ΕΚΠΑ Μάνου Στεφανίδη με τίτλο «Το παιδί ως πηγή έκφρασης στην τέχνη».

Συνολικά, στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Σχολικής Ψυχολογίας, εκτός από τις προφορικές ανακοινώσεις που ταξινομήθηκαν σε 46 θεματικές συνεδρίες και τις αναρτημένες ανακοινώσεις, υπήρξαν επίσης 4 προσκεκλημένα στρογγυλά τραπέζια, 27 συμπόσια και 4 εργαστήρια. Τα προσκεκλημένα στρογγυλά τραπέζια αφορούσαν την εκπαίδευση των σχολικών ψυχολόγων στον ελληνικό και διεθνή χώρο, τον ρόλο του σχολικού ψυχολόγου στα διαφορετικά εκπαιδευτικά πλαίσια αλλά και τις εμπειρίες, απόψεις και δράσεις των μαθητών και γονέων στο πλαίσιο του σχολείου. Τα εργαστήρια αφορούσαν θέματα πρόληψης και αντιμετώπισης αυτοκτονιών και σχολικού εκφοβισμού στο πλαίσιο του σχολείου καθώς και θέματα αντιμετώπισης μαθησιακών δυσκολιών και προβλημάτων συμπεριφοράς και ενίσχυσης κινήτρων παιδιών και εφήβων για τη μάθηση και τη σχολική επιτυχία.

Στο πρόγραμμα κοινωνικών εκδηλώσεων του Συνεδρίου περιλαμβάνονταν μουσικές εκδηλώσεις με μαθητές και μαθήτριες του Μουσικού Σχολείου Παλλήνης και με φοιτητές και φοιτήτριες του Τμήματος Μουσικών Σπουδών του ΕΚΠΑ.

Ιδιαίτερα σημαντική στο Συνέδριο αυτό ήταν και η συμμετοχή των ίδιων των μαθητών με διάφορους τρόπους. Αξίζει να τονιστεί η δημιουργική συμμετοχή πολλών μαθητών-σχολείων στο μαθητικό/σχολικό διαγωνισμό αφίσας που προκηρύχθηκε από το Συνέδριο με θέμα: «Το δικό μας σχολείο...» «Τι μου αρέσει στην τάξη μου, γιατί το σχολείο μου είναι σημαντικό για μένα». Στο πλαίσιο του διαγωνισμού αυτού δόθηκε η δυνατότητα στα σχολεία να αναδείξουν την οπτική των μαθητών/τριών και να προβάλουν τον κεντρικό τους ρόλο ως σταθερού πλαισίου ανάπτυξης, μάθησης και στήριξης των μαθητών/τριών. Στο πλαίσιο του Συνεδρίου, επιδόθηκαν βραβεία και διακρίσεις σε σχολεία που συμμετείχαν στο διαγωνισμό αυτό και τα έργα τους περιλήφθηκαν στο πρόγραμμα του Συνεδρίου.

Μελλοντικές δραστηριότητες

Ο Κλάδος Σχολικής Ψυχολογίας, μετά από πρόσκληση, θα συμμετάσχει, με συμπόσιο, στο International Conference on Motivation 2016. Το συνέδριο θα πραγματοποιηθεί στη Θεσσαλονίκη

στις 24-27 Αυγούστου 2016 και διοργανώνεται από το Τμήμα Ψυχολογίας του ΑΠΘ και το EARLI SIG 8: Motivation and Emotion. Το προσκεκλημένο σύμπόσιο θα έχει τίτλο «The interplay of students' socio-emotional and motivational factors with learning and adjustment in different academic settings» και το οργανώνουν οι συντονίστριες του Κλάδου Ειρήνη Δερμιτζάκη και Αμάντα Φιλιππάτου.

Συμμετέχοντες: Χ. Χατζηχρήστου, Σ. Μίχου, Β. Μπαμπανάσιου, Δ. Φιλιππάτου, Π. Δημητροπούλου, Ε. Χρυσόχου, Κ. Διακογιώργη, Φ. Πολυχρόνη, Α. Ράλλη, Π. Ρούσσο, Σ. Τάνταρος, Ε. Δερμιτζάκη, Φ. Μπινώτη, Μ. Κριεκούκη, Α. Αρώνη, F. Peixoto, L. Mata, V. Monteiro, και C. Sanches.

Διακρίσεις Μελών Κλάδου

- Η Ελευθερία Γωνίδα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του ΑΠΘ, είναι Πρόεδρος του 15th International Conference on Motivation (ICM2016) το οποίο συνδιοργανώνεται από το EARLI SIG 8: Motivation and Emotion και το Τμήμα Ψυχολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης και θα διεξαχθεί στη Θεσσαλονίκη 24-27 Αυγούστου 2016. Στο πλαίσιο του Συνεδρίου θα προηγηθεί θερινό σχολείο για νέους ερευνητές (22-14 Αυγούστου) στο οποίο θα συμμετάσχουν υποψήφιοι διδάκτορες από την Ευρώπη, την Αμερική, τον Καναδά και την Αυστραλία. Ιστοσελίδα συνεδρίου: www.icm2016.gr
- Η Ελευθερία Γωνίδα, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του ΑΠΘ, είναι μέλος του Editorial Board των περιοδικών *European Journal of Psychology of Education* και *Frontiers in Psychology (Developmental Psychology)*.

ΚΛΑΔΟΣ ΝΕΥΡΟΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Συντονιστές: Φίλιππος Βλάχος και Μαριέττα Παπαδάτου-Παστού

Οι νέοι συντονιστές του Κλάδου Νευροψυχολογίας της ΕΛΨΕ έχουν ξεκινήσει προσπάθεια επικαιροποίησης της λίστας των μελών του. Στο πλαίσιο αυτό προσκαλούν όποιους επιθυμούν να εγγραφούν στον Κλάδο Νευροψυχολογίας να επικοινωνήσουν με τη Γ. Γενική Γραμματέα της ΕΛΨΕ, κ. Φωτεινή Πολυχρόνη στο fpolychr@psych.uoa.gr, δηλώνοντας την επιθυμία

του. Θα ακολουθήσει συνέλευση του Κλάδου που θα εγκρίνει της νέες εγγραφές.

Παρακαλούν επίσης, όσους είναι ήδη εγγεγραμμένοι να επικοινωνήσουν με τους συντονιστές του Κλάδου για να επικαιροποιήσουν την επιθυμία τους να είναι μέλη, όπως και τα στοιχεία επικοινωνίας τους (ηλεκτρονική και ταχυδρομική διεύθυνση, τηλέφωνο).

ΚΛΑΔΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Συντονίστριες: Δέσποινα Σακκά και Ξένια Χρυσόχου

• Με τη στήριξη των IssDmic, 7th Framework, Marie Curie & Δημοκρατείου Πανεπιστημίου Θράκης, οι Αντώνης Σαπουντζής και Μαρία Ξεντίδου διοργάνωσαν συνέδριο με τίτλο “Ταυτότητα, Ετερότητα και Πολιτεΐότητα στη Σύγχρονη Ευρώπη” στην Αλεξάνδρουπολη, στις 5 Δεκεμβρίου 2015.

• Με τη στήριξη των European Association of Social Psychology και Cost-Action Is1205Is, η Ξ. Χρυσόχου και ο Κλάδος Πολιτικής Ψυχολογίας της ΕΛΨΕ διοργάνωσε διημερίδα με τίτλο “Fascism on the rise? A dialogue between social psychologists and historians on collective memories and on the current revival of extreme right-wing ideologies” στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, στις 8 και 9 Μαΐου 2015.

Συντονιστές: Ιωάννης Νικολάου και Δέσποινα Ξανθοπούλου

Συνέδρια

Στις 11-13 Απριλίου 2016 πραγματοποιήθηκε το 12ο Συνέδριο της European Academy of Occupational Health Psychology (<http://www.eaohp.org/conference.html>) υπό την αιγίδα της ΕΛΨΕ και του Κλάδου Οργανωτικής Ψυχολογίας. Τα μέλη του κλάδου Δέσποινα Ξανθοπούλου και Όλγα Επιτροπάκη συμμετείχαν στην Επιτροπή Προώθησης του συνεδρίου. Επίσης, τα μέλη του κλάδου Αλέξανδρος-Σταμάτιος Αντωνίου, Μαρία Βακόλα, Όλγα Επιτροπάκη, Anthony Montgomery, Φιλόθεος Νταλιάνης και Δέσποινα Ξανθοπούλου συμμετέχουν στην Επιστημονική Επιτροπή του συνεδρίου.

Δραστηριότητες Μελών

- Το μέλος του Κλάδου Οργανωτικής Ψυχολογίας Μαρία Βακόλα (Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Ο.Π.Α.) ανέλαβε τη διοργάνωση του European Association of Work and Organizational Psychology Small Group Meeting που θα γίνει στην Αθήνα, 8-10 Ιουνίου 2016. Η διοργάνωση αυτή έχει θέμα τη ψυχολογία της οργανωτικής αλλαγής και θα συμμετάσχουν 25 διεθνούς φήμης ερευνητές. Περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να βρείτε στο <http://sgmchange.weebly.com/>

- Το μέλος και συν-συντονίστρια του Κλάδου Οργανωτικής Ψυχολογίας Δέσποινα Ξανθοπούλου είναι μέλος της οργανωτικής επιτροπής του International Conference on Motivation 2016 που θα πραγματοποιηθεί στη Θεσσαλονίκη, 24-27 Αυγούστου 2016. Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το συνέδριο μπορείτε να βρείτε στο σύνδεσμο <http://www.icm2016.gr/main>

Συμμετοχή σε Συντακτικές Επιτροπές Επιστημονικών Περιοδικών

Το μέλος και συν-συντονιστής του Κλάδου Οργανωτικής Ψυχολογίας Ιωάννης Νικολάου (Αναπληρωτής Καθηγητής, Ο.Π.Α.) έγινε μέλος της συντακτικής επιτροπής (editorial review board) του νέου περιοδικού Personnel Assessment and Decisions.

Διακρίσεις Μελών

Το μέλος και συν-συντονιστής του Κλάδου Οργανωτικής Ψυχολογίας Ιωάννης Νικολάου (Αναπληρωτής Καθηγητής, Ο.Π.Α.) ανέλαβε την θέση του Διευθυντή στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών στην Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού του Ο.Π.Α.

Συντονίστριες: Ασημίνα Ράλλη και Κλεοπάτρα Διακογιώργη

Διοργάνωση Ημερίδων-Συνεδρίων

■ Το Σάββατο 23 Μαΐου 2015, ο Τομέας Ψυχολογίας του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, σε συνεργασία με το School of Education, University of Roehampton, πραγματοποίησαν επιστημονική ημερίδα με τίτλο: Γλωσσικές διαταραχές στα παιδιά και τους εφήβους: Θέματα οριοθέτησης, αξιολόγησης και παρέμβασης, η οποία τελούσε υπό την αιγίδα του Κλάδου της Αναπτυξιακής Ψυχολογίας, της ΕΛΨΕ. Στην ημερίδα συμμετείχαν αξιολόγοι συνάδελφοι μέλη ΔΕΠ, από την Ελλάδα και το εξωτερικό, εκπαιδευτικοί, ειδικοί και γονείς.

■ Ο Παγκύπριος Σύλλογος Ψυχολόγων διοργάνωσε το 2ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογίας Κύπρου στις 5 και 6 Μαρτίου 2016, στο Πανεπιστήμιο Λευκωσίας, με θέμα: «Ψυχολογία: από τη Θεωρία στην Πράξη».

Ο Κλάδος Αναπτυξιακής Ψυχολογίας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας Ελλάδας διοργάνωσε Ημερίδα προς τιμήν του καθηγητή κ. Ηλία Μπεζεβέγκη με θέμα «Εφηβεία και Αναδυόμενη Ενηλικίωση». Η εκδήλωση πραγματοποιήθηκε, με μεγάλη επιτυχία, το Σάββατο 5 Μαρτίου 2016 Αμφιθέατρο «Γιάννης Δρακόπουλος» στο κεντρικό κτήριο του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (Πανεπιστημίου 30).

Ο Κλάδος Αναπτυξιακής Ψυχολογίας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας Ελλάδας και τα Παιδαγωγικά Τμήματα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας διοργανώνουν το 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Αναπτυξιακής Ψυχολογίας με θέμα «Συνθέτοντας το παζλ της ανθρώπινης ανάπτυξης: Γέφυρες με την κοινωνία και την εκπαίδευση». Το συνέδριο θα πραγματοποιηθεί στο Βόλο, στις 20-23 Οκτωβρίου 2016.

Πληροφορίες στην ιστοσελίδα του συνεδρίου <http://developmental2016.uth.gr/>

Συντονιστές: Ευαγγελία Κούρτη και Αγγελική Γαζή

Εκδόσεις

Οι συντονίστριες του Κλάδου, Ευαγγελία Κούρτη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΕΚΠΑ και Αγγελική Γαζή, Επίκουρη Καθηγήτρια, ΤΕΠΑΚ, επιμελούνται αφιέρωμα στο Περιοδικό Ψυχολογία, τεύχος 22(4), με θέμα: «Ψυχολογία των Μέσων και Τεχνολογία» με συμμετοχή μελών του Κλάδου. Στόχο του αφιερώματος αποτελεί η προβολή ελληνικών μελετών που εντάσσονται στο εξελισσόμενο πεδίο ερευνών της Ψυχολογίας των Μέσων και της Τεχνολογίας. Προτείνονται εννέα

άρθρα που άπτονται των Μέσων, της Επικοινωνίας και της Τεχνολογίας και αναδεικνύουν τη σημασία της μελέτης της διαμεσολαβημένης επικοινωνίας στο πλαίσιο της ραγδαία αυξανόμενης ενσωμάτωσης των τεχνολογιών των μέσων επικοινωνίας στην προσωπική, κοινωνική και επαγγελματική ζωή των ατόμων.

ΚΛΑΔΟΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ

Συντονιστές: Κωνσταντίνος Μ. Κόκκινος και Φρόσω Μόττη-Στεφανίδη

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Ως συντονιστές του Κλάδου Ψυχολογίας της Προσωπικότητας (ΨυΠρο) της ΕΛΨΕ σας προσκαλούμε να γίνετε μέλη του (μπορείτε να επικοινωνήσετε με τη Γραμματέα της ΕΛΨΕ για περισσότερες πληροφορίες). Σας υπενθυμίζουμε ότι τα μέλη της ΕΛΨΕ μπορεί να συμμετάσχουν σε 3 Κλάδους. Ο Κλάδος ιδρύθηκε επίσημα στην Καταστατική Συνέλευση του 2009, στο Βόλο. Μέχρι τότε λειτουργούσε άτυπα. Σκοπός του είναι να συνασπίσει τους ερευνητές των οποίων η έρευνα συμβάλλει στην κατανόηση του ρόλου της προσωπικότητας στη μάθηση και τη συμπεριφορά με στόχο την ανταλλαγή απόψεων και δράσεων για την προαγωγή της έρευνας στο συγκεκριμένο πεδίο στον ελληνόφωνο χώρο. Συνεπώς, τα μέλη του Κλάδου μπορούν να ασχολούνται είτε άμεσα με τη μελέτη της ανάπτυξης της ανθρώπινης προσωπικότητας, είτε να συνεξετάζουν το ρόλο της σε σχέση με άλλες μεταβλητές της έρευνας τους.

Για περισσότερες πληροφορίες παρακαλώ επικοινωνήστε:

Κ.Μ.Κόκκινος: kkokkino@eled.duth.gr

Προς το παρόν εργαζόμαστε στην υλοποίηση 2 στόχων:

- Την κατάρτιση ενός καταλόγου που θα περιλαμβάνει τις ερευνητικές εργασίες όσων από τα μέλη του Κλάδου (αλλά και άλλων Κλάδων) έχουν ασχοληθεί ερευνητικά με τη μελέτη της προσωπικότητας ώστε να γνωρίσουμε καλύτερα το έργο των συναδέλφων. Η αποδελτίωση του θα συμβάλλει στην οικοδόμηση της ταυτότητας του Κλάδου.

- Την καταγραφή των μεταφρασμένων ή προσαρμοσμένων στα ελληνικά κλιμάκων / ερωτηματολογίων μέτρησης της προσωπικότητας ώστε να γνωρίζουν τόσο τα μέλη του Κλάδου όσο και της ΕΛΨΕ τα διαθέσιμα προς χρήση ερευνητικά εργαλεία.

Στους μελλοντικούς μας στόχους περιλαμβάνονται:

- Η διοργάνωση συναντήσεων των μελών του Κλάδου για την αποτελεσματικότερη ρύθμιση των θεμάτων που απασχολούν τα μέλη, καθώς και για την εκπαίδευση και την επικαιροποίηση της επιστημονικής γνώσης.

- Η συμμετοχή του Κλάδου με συμπόσιο στα συνέδρια της ΕΛΨΕ.

Τέλος, θα παρακαλούσαμε τα ήδη εγγεγραμμένα μέλη του Κλάδου να μας αποστείλουν τη διεύθυνση του ηλεκτρονικού τους ταχυδρομείου για επικαιροποίηση των στοιχείων τους. Προσβλέπουμε στη θετική σας ανταπόκριση.

Συντονίστριες: Αναστασία Τσαμπαρλή και Ευγενία Γεωργάκα

Εκπαιδευτικά σεμινάρια

Τον Ιούνιο 2015 πραγματοποιήθηκε σεμινάριο με τίτλο: «Εισαγωγή στη θεραπεία Αποδοχής και Δέσμευσης – «Acceptance Commitment Therapy» με εισηγήτρια την Μαρία Καρεκλά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Κλινικής Ψυχολογίας στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου. Το σεμινάριο απευθυνόταν σε εκπαιδευόμενους και επαγγελματίες ψυχικής υγείας. Στόχος του ήταν η ευαισθητοποίηση και η επιμόρφωση των συμμετεχόντων στη θεραπεία «αποδοχής και δέσμευσης» ως σημαντικό εργαλείο θεραπευτικής παρέμβασης.

Συμμετοχή του Κλάδου σε συνέδρια

Ο Κλάδος πήρε μέρος στο 15ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας της ΕΛΨΕ στην Κύπρο με θέμα «Η Ψυχολογία στην Ελλάδα και τη Μεσόγειο». Εκ μέρους του Κλάδου παρουσίασαν ο Ε. Καραδήμας και η Μ. Καρεκλά (Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης) το θέμα «Η αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος ψυχολογικής στήριξης ασθενών με χρόνια πόνο: τα ευρήματα του ερευνητικού έργου ΑΛΓΕΑ».

5ο Συνέδριο του Κλάδου

Ο Κλάδος Κλινικής Ψυχολογίας & Ψυχολογίας της Υγείας της Ελληνικής Ψυχολογικής Εταιρείας (ΕΛΨΕ), σε συνεργασία με τον Τομέα Κοινωνιολογίας της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Υγείας (ΕΣΔΥ), διοργάνωσαν στις 4 έως 6 Μαρτίου 2016, το 5ο Πανελλήνιο Συνέδριο Κλινικής Ψυχολογίας & Ψυχολογίας της Υγείας, στην ΕΣΔΥ, Αθήνα. Το θέμα του συνεδρίου είναι «Επαναπροσδιορισμός στο άτομο, στην οικογένεια και στην ομάδα: Ο ρόλος της κλινικής ψυχολογίας και της ψυχολογίας της υγείας».

Στο πλαίσιο του συνεδρίου, ο Κλάδος διοργάνωσε στρογγυλή τράπεζα με θέμα «Η κλινική ψυχολογία και η ψυχολογία της υγείας στα Τμήματα Ψυχολογίας των ελληνικών Πανεπιστημίων: Παρούσα κατάσταση και μελλοντικές προοπτικές», στο οποίο έλαβαν μέρος εκπρόσωποι όλων των Τμημάτων Ψυχολογίας της χώρας.

Εκδηλώσεις

Ο Κλάδος σε συνεργασία με τις εκδόσεις «Τόπος» και «Public», πραγματοποίησε την παρουσίαση του βιβλίου της κ. Β. Πωτσιόδη «Αντίσταση στη ψυχοθεραπεία» στην αίθουσα εκδηλώσεων του Public στις 9/7/15.

Δραστηριότητες / Διακρίσεις μελών

1. Η Ευρυνόμη Αυδή και η Ευγενία Γεωργάκα διοργανώνουν το 6ο Διεθνές Συνέδριο Qualitative Research on Mental Health, και πάλι στα Χανιά, στις 25-27 Μαΐου 2016.

2. Η Ευγενία Γεωργάκα ανέλαβε αναπληρώτρια διευθύντρια σύνταξης του περιοδικού International Journal of Dialogical Science.

3. Η Παγώνα Ρούσση ανέλαβε αναπληρώτρια διευθύντρια σύνταξης του περιοδικού Translational Behavioral Medicine.

4. Η Αντωνία Πασχάλη εκλέχθηκε Εθνική Αντιπρόσωπος-National delegate- για την Ελλάδα στην EHPS-(European Health Psychology Society) <http://www.ehps.net/node/97>

5. Ο Γιώργος Κουλιεράκης είναι Πρόεδρος του ΔΣ της Εταιρείας

Ψυχοκοινωνικής παρέμβασης σε Καταστάσεις Μαζικών Καταστροφών (2013-2016).

Διερεύνηση των ψυχολογικών επιδράσεων της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα ^[1]

Μπετίνα Ντάβου
Πανεπιστήμιο Αθηνών

Είναι διεθνώς τεκμηριωμένη ερευνητικά η θέση ότι η μέγιστη κινητοποιός δύναμη του ανθρώπου είναι η συγκίνηση. Η κρίση την οποία βιώνει η Ελληνική κοινωνία τα τελευταία χρόνια γέννησε συναισθήματα τα οποία επέδρασαν στους πολίτες με ποικίλους, συνειδητούς ή μη, τρόπους. Η συναισθηματική ατμόσφαιρα που καλλιεργήθηκε –κυρίως από τον λόγο των ΜΜΕ και των πολιτικών– περιβάλλει την καθημερινή ζωή, ποτίζει τις σκέψεις και τις πράξεις των ανθρώπων και τους επηρεάζει χωρίς πάντοτε να έχουν επίγνωση. Ως αποτέλεσμα, τα τελευταία έξι χρόνια χιλιάδες Έλληνες έχουν αποσταθεροποιηθεί κοινωνικά λόγω της κρίσης. Αυτή η σημαντική αλλαγή της ζωής έχει πυροδοτήσει εξαιρετικά δυσάρεστα συναισθήματα. Ως ένα παγκόσμιο συμβάν που επηρεάζει την ελληνική κοινωνία, η κρίση αρχικά δημιούργησε αρνητική συναισθηματική ατμόσφαιρα η οποία σταδιακά σταθεροποιήθηκε και μετατράπηκε σε δυσφορικό συναισθηματικό κλίμα.[*]

[1] Η τελευταία παρουσίαση των ερευνητικών αποτελεσμάτων των ερευνών στις οποίες βασίστηκε το κείμενο εμφανίζεται στον σύνδεσμο:

http://www.lse.ac.uk/europeanInstitute/research/hellenicObservatory/Events/seminars/2015-16/Bettina%20Davou_27-10-2015.aspx

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα τριών ερευνών πάνω στις ψυχολογικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης που διεξήχθησαν στο πλαίσιο ενός ερευνητικού προγράμματος που εκπονήθηκε από το Εργαστήριο Ψυχολογικών Εφαρμογών & Επικοινωνιακού Σχεδιασμού, του ΕΚΠΑ^[2] τα μέσα επικοινωνίας συνέβαλαν σε αυτό το κλίμα με ιδιαίτερα σημαντικό τρόπο^[**]. Οι έρευνες είχαν σκοπό να αναδείξουν τη συναισθηματική ατμόσφαιρα που περιβάλλει την ελληνική κοινωνία από την έναρξη της οικονομικής κρίσης, τους παράγοντες που διαμορφώνουν αυτή την ατμόσφαιρα, τις επιπτώσεις της στη σκέψη, τη στάση, την κοινωνική και πολιτική συμπεριφορά, τον ανθρώπινο πόνο που προκάλεσε η κρίση. Να αναδείξει, δηλαδή, την ανθρωπιστική πτυχή της οικονομικής κρίσης, η οποία έως πολύ πρόσφατα συζητιόταν μόνον με όρους οικονομικών δεικτών. Τα κύρια ερωτήματα που διατυπώθηκαν σχετίζονταν (α) με το συναισθηματικό κλίμα που καλλιεργούν τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και με τον τρόπο με τον οποίο προβάλλουν την ανθρωπιστική διάσταση της οικονομικής κρίσης (με ανάλυση περιεχομένου των μέσων), (β) με τον τρόπο με τον οποίο οι εικόνες της κρίσης στην καθημερινή ζωή επηρεάζουν την αισιοδοξία, την αίσθηση πολιτικής επάρκειας και την πρόθεση δράσης των πολιτών (με πειραματικό σχεδιασμό), και (γ) με το πώς οι ίδιοι οι πολίτες βίωσαν την

[2] Το πρόγραμμα είχε τρία σκέλη, έγινε με χορηγία του τ. πρύτανη, καθηγητή κ. Μιχάλη Σταθόπουλου και συντονίστηκε από τη Μπετίνα Ντάβου, καθηγήτρια Ψυχολογίας, διευθύντρια του εργαστηρίου και τον Νίκο Δεμερτζή, καθηγητή Πολιτικής Επικοινωνίας. Η ερευνητική ομάδα αποτελείτο από τον Αντώνη Αρμενάκη, επικ. καθηγητή Στατιστικής και τους ερευνητές Ανθή Σιδηροπούλου (Δρ. Επικοινωνίας), Σταμάτη Πουλακιδάκο (Δρ. Επικοινωνίας), Λίλα Μάστορα (υπ. Δρ. Επικοινωνίας) και Ιωάννα Τσούτση (κλινική ψυχολόγο, Μ. Sc.).

οικονομική κρίση στην καθημερινή τους ζωή (με ποιοτικές συνεντεύξεις βάθους).

Μέσω της μεθόδου της ανάλυσης περιεχομένου εφημερίδων και ιστοσελίδων μεγάλης κυκλοφορίας, κατά την πενταετία 2009-2014, προέκυψε ότι τα έντυπα μέσα που αναλύθηκαν επικεντρώνονταν συστηματικά σε απειλητικές και αποσταθεροποιητικές επιδράσεις της κρίσης σε οικονομικό επίπεδο, παραμελώντας την ανάδειξη πιθανών πόρων και πηγών βοήθειας για τα ανθρωπιστικά προβλήματα που δημιούργησε η κρίση (π.χ. την φτώχεια, τη μείωση της πρόσβασης σε θεσμούς υγείας, τις αυτοκτονίες, την ανεργία). Ελάχιστα δημοσιεύματα από όσα εξετάστηκαν ασχολούνταν με πιθανούς τρόπους ανακούφισης, και, όταν το έκαναν, αυτό γινόταν με τρόπο δραματοποιημένο, μελοδραματικό και εξατομικευμένο, χωρίς να συνδέεται με το ευρύτερο κοινωνικο-οικονομικό πλαίσιο. Μόνον 11.7% από τα δημοσιεύματα που αναλύθηκαν παρουσίαζαν θεσμούς ή κοινότητες και συλλογικότητες που δημιουργήθηκαν με σκοπό την ανακούφιση του πόνου των πολιτών. Αυτή η χαμηλή δημοσιοποίηση πηγών βοήθειας συνέβαλε σε έλλειμμα ελπίδας, αίσθηση ανημπόριας και αδιεξόδου των πολιτών.

Οι Έλληνες γενικώς καταγράφουν μεγαλύτερα επίπεδα ανημπόριας, -αβοηθησίας- συγκρινόμενοι με διεθνή δεδομένα. Σε ένα δείγμα 160 συμμετεχόντων, η ανημπόρια (η οποία εκτιμήθηκε με την Κλίμακα Αβοηθησίας του Beck) αυξήθηκε όταν οι συμμετέχοντες εκτίθεντο σε εικόνες της κρίσης (π.χ. άστεγους, ζητιάνους, καταστήματα με λουκέτο) και οι άνδρες, πιθανώς λόγω της αίσθησης κύριας ευθύνης τους για τα οικονομικά της οικογένειας, επηρεάστηκαν σημαντικά περισσότερο από τις γυναίκες. Οι εικόνες της κρίσης συνέβαλαν στην αύξηση της αίσθησης πολιτικής επάρ-

κειας των συμμετεχόντων που ήταν μεγαλύτεροι από την ηλικία των 23, αλλά επηρέασαν διαφορετικά τους συμμετέχοντες κάτω των 22 ετών, οι οποίοι ενώ έδειξαν αυξημένη τάση για εναλλακτική κοινωνική δράση (π.χ. κοινωνική δράση σχετική με ζητήματα μικρής κλίμακας όπως η γειτονιά, ή σε μικρές συλλογικότητες για διάφορα κοινωνικά θέματα), σημείωσαν πτώση της αίσθησης πολιτικής επάρκειας. Αυτός ο συνδυασμός, χαμηλής ελπίδας, χαμηλής αίσθησης πολιτικής επάρκειας αλλά αυξημένης τάσης για εναλλακτική δράση, υπό την επίδραση των εικόνων της κρίσης, πιθανώς αντανακλά τη δυσπιστία στην παραδοσιακή πολιτική δράση και την αναζήτηση νέων ρεπερτορίων δράσης, καθώς επίσης ίσως εξηγεί και την μεγάλη αποχή από τις πρόσφατες εκλογές.

Από συνεντεύξεις βάθους με άτομα ηλικίας από 18 έως 70 ετών, προέκυψε ότι τα κύρια συναισθήματα που γέννησε η κρίση ήταν αρνητικά (θυμός, οργή, φόβος, θλίψη, απογοήτευση, απελπισία, ενοχή), με την εξαίρεση συμμετεχόντων σε κάποια μορφή συλλογικής δράσης, οι οποίοι δήλωσαν ότι ένιωθαν χαρά κατά τη διάρκεια της δράσης. Όσοι βρίσκονταν σε μια ήδη μειονεκτική κοινωνική κατάσταση στο ξεκίνημα της κρίσης, αισθάνθηκαν αρχικά ότι ίσως η κρίση αποκαθιστούσε με κάποιο τρόπο την κοινωνική δικαιοσύνη. Όμως, με τη σταθεροποίηση και την ενίσχυση της κρίσης αυτοί έχασαν την ελπίδα τους. Οι πολίτες που επηρεάστηκαν άμεσα από την κρίση (π.χ. απολύθηκαν), βίωσαν την κατάσταση τραυματικά. Για όσους δεν επηρεάστηκαν άμεσα, η κρίση απόκτησε αυξανόμενη συναισθηματική αλήθεια καθώς περνούσε ο καιρός και οι διάφοροι ψυχικοί αμυντικοί μηχανισμοί που την απομάκρυναν (π.χ. εκλογίκευση, άρνηση) δεν ήταν πλέον λειτουργικοί. Η επίγνωση ότι η κρίση είναι πραγματική και επηρεάζει τους πολίτες σε προσωπικό επίπεδο είχε

ως επακόλουθο μετατροπές στην πολιτική τους δράση, κατά τη διάρκεια διαφόρων φάσεων της κρίσης. Όλες οι ηλικιακές ομάδες έδειξαν στις συνεντεύξεις χαμηλή αισιοδοξία, με την εξαίρεση ορισμένων συμμετεχόντων που έδωσαν συνέντευξη κοντά στις εκλογές του Ιανουαρίου 2015 και οι οποίοι έδειχναν κάποια συγκρατημένη αισιοδοξία. Παρόλα αυτά, οι συμμετέχοντες και ιδιαίτερα οι μεγαλύτεροι των 55 ετών, δήλωσαν ότι ένιωθαν αρκετή ανθεκτικότητα, πιθανώς λόγω εμπειριών ανάκαμψης από συνθήκες κοινωνικοπολιτικής δυσφορίας που είχαν στο παρελθόν.

Η ανάλυση των συνεντεύξεων έδειξε ότι η υψηλότερη αίσθηση πολιτικής επάρκειας χαρακτήριζε τη νεώτερη και τη μεγαλύτερη ηλικιακή ομάδα (18-24 και 55-70, αντιστοίχως) σε σχέση με τις μεσαίες ηλικιακές ομάδες (25-44 ετών). Αναφορικά με την νεώτερη ηλικιακή ομάδα παρατηρείται μια ενδιαφέρουσα αναντιστοιχία μεταξύ των αποτελεσμάτων των δύο ερευνών. Ένω η πειραματική έρευνα έδειξε ότι η συστηματική έκθεση των νέων σε εικόνες κρίσης μειώνει την αίσθηση πολιτικής επάρκειας, από την ανάλυση των όσων δήλωσαν στις συνεντεύξεις τους προκύπτει το αντίστροφο. Η αναντιστοιχία αυτή έχει δύο πιθανές εξηγήσεις που μένει να διερευνηθούν περαιτέρω: (α) είτε ότι οι επιδράσεις της υποχρεωτικής και συνεχόμενης έκθεσης σε εικόνες κρίσης που δημιουργήθηκε στο εργαστήριο δεν γενικεύεται στην καθημερινή ζωή, όπου το άτομο έχει τη δυνατότητα να εκτρέψει το βλέμμα του από κάτι που το δυσαρεστεί μειώνοντας έτσι τον αντίκτυπό του, (β) ή/και ότι οι νέοι, θέλουν να δηλώσουν ότι η κρίση δεν επηρέασε την πολιτική τους επάρκεια, χωρίς όμως να έχουν επίγνωση μιας ενδεχομένου μη συνειδητής πτώσης της επάρκειάς τους από το γενικότερο δυσάρεστο αρνητικό κλίμα που δημιουργήσε η κρίση.

Για τους μεγαλύτερους, η υψηλότερη αίσθηση πολιτικής επάρκειας φαίνεται να συνδυάζεται με μια προϋπάρχουσα πολιτική ιδεολογία -ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο κοινωνικής ταυτότητας της γενιάς τους- ενώ οι νεώτεροι φαίνεται να προσπαθούν να εκτονώσουν τα αρνητικά συναισθήματα μέσω της αναζήτησης εναλλακτικών μορφών κοινωνικής δράσης. Οι μεσαίες ηλικιακές ομάδες (25-44 ετών) δείχνουν τη μεγαλύτερη σύγχυση και αμηχανία αναφορικά με την αίσθηση πολιτικής επάρκειας. Δεν ξέρουν ποιον να εμπιστευτούν και σε τι να πιστέψουν και αισθάνονται ότι οι πράξεις τους δεν έχουν κανέναν πολιτικό αντίκτυπο γιατί ζουν σε μια διεφθαρμένη χώρα. Παρόλα αυτά, οι συνεντεύξεις τους έδειξαν ότι αισθάνονται αρκετά επαρκείς όταν επενδύουν σε προσωπικούς στόχους και διαπροσωπικές σχέσεις (π.χ. βοηθώντας φίλους που βρίσκονται σε ανάγκη).

Συνοπτικά, από τα αποτελέσματα αυτού του ερευνητικού προγράμματος αναδεικνύεται ο ανθρώπινος πόνος που προκάλεσε η κρίση, ο τρόπος με τον οποίο η κρίση επηρέασε σε συνειδητό αλλά και μη συνειδητό επίπεδο (από τις εικόνες της καθημερινής ζωής) την αισιοδοξία και την αίσθηση πολιτικής επάρκειας των πολιτών, καθώς επίσης και η ανεπάρκεια των μέσων επικοινωνίας να αναδείξουν την ανθρωπιστική διάσταση της κρίσης και να προβάλουν θεσμούς και συλλογικότητες που δημιουργήθηκαν για να στηρίξουν τους πολίτες.

[1] Βλ. Bar-Tal, D., Halperin, E., de Rivera, J. (2007). Collective emotions in conflict situations: Societal implications. *Journal of Social Issues*, 63 (2), 441-460.

[2] Davou B., Demertzis N. (2013). Feeling the Greek financial crisis. N. Demertzis (Ed.), *Emotions in Politics: The Affect Dimension in Political Tension*, London, Pallgrave MacMillan, pp. 93-123.

Πρόσκληση

Προσκαλούνται συνάδελφοι, οι οποίοι επιθυμούν να συνδράμουν στον εμπλουτισμό του Ενημερωτικού Δελτίου με κείμενα ψυχολογικού περιεχομένου τα οποία θα απευθύνονται σε ευρύτερο αναγνωστικό κοινό, να εκδηλώσουν το σχετικό ενδιαφέρον τους, μέχρι τις 30 Ιουνίου 2016, μέσω email στους υπεύθυνους σύνταξης του Δελτίου. Η εκδήλωση ενδιαφέροντος θα πρέπει να συνοδεύεται από μία περίληψη 150 λέξεων. Τα κείμενα θα πρέπει να κατατεθούν στους υπεύθυνους σύνταξης μέχρι το τέλος Ιουλίου 2016. Η έκταση των κειμένων δεν θα πρέπει να ξεπερνά τις 2000 λέξεις.

Επικοινωνία:

Κλεοπάτρα Διακογιώργη, diakogio@upatras.gr

Νίκος Μακρής, nmakris@eled.duth.gr